

Keresztes János

Csillaghegyen 1946-tól volt plébános 1951-ben bekövetkezett haláláig.

Tragikus halálára ma is emlékeznek Csillaghegyen. A temetőből kerékpárjával hazafelé jövet az Árpád Fürdő előtt lett rosszul, szíve felmondta a szolgálatot, a helyszínen meghalt.

Szegény, hétgyermekes családból származott. Ezt büszkén hangoztatta, amikor a kommunista időkben kétségbe vonták demokratikus gondolkodását. Csillaghegy előtt vidéken volt pap, önmagát ironikusan falusi papként emlegette. A származás egészséges, egyenes gondolkodásmódjában, megalkuvást nem tűrő állásfoglalásaiban, bátor kiállásában és kedélyes természetében nyilvánult meg. Ma már kevesen emlékeznek rá, de az egyházközség történetét megörökítő „Historia Domus”-ban vezetett feljegyzésein átsugároznak egyéniségének jellegzetes vonásai. Feljegyzései olyan élményszerűek, hogy az olvasó ott találja magát a régmúlt eseményeinek jelenvalóságában. Csillaghegyen jelentős történelmi időszakban szolgált. 1947-ig az emberek hittek a háború utáni talpra állásban, lelkesen fogtak az újjáépítéshez. 1947-től azonban elkezdődtek a kommunista támadások a hit ellen és 1948-ban végleg megtörtént a katasztrófa; az egyházi intézmények jelentős részét államosították, a szerzetesrendeket és hitbuzgalmi szervezeteket betiltották, a hitoktatást fakultatívvá tették. A munkahelyeken támadást indítottak a templomba járó hívek ellen.

Keresztes János feljegyzései híven tükrözik ennek az időnek tudathasadásos mivoltát. Az embereknek még vérében volt a hit és a szentségek fontossága, de tudatukat már kezdte birtokba venni a kommunista forradalmi eszme. Különös helyzeteket produkált az élet.

Keresztes János írásait élmény olvasni. Pillanatnyilag a Historia Domus őrzi ezeket a páncélszekrény mélyén. Ahhoz, hogy többen halljanak létezéséről, kiragadunk néhány részletet belőle, mely ízelítőt ad a korszakról és a nagyszerű plébános egyéniségéről.

SZEMELVÉNYEK A HISTORIA DOMUSBÓL KERESZTES JÁNOS FELJEGYZÉSEIBŐL

A szemelvények válogatása a következő szempontok alapján történt:

- tartalmazzon számadatokat, melyek az egyházközség tagjainak tömeges részvételét jellemzi miséken, zarándoklatokon, körmeneteken, szentségimádásokon; rendezvényeken és képet adnak az elsőáldozások és bérnialások iránti igényről
- jelenjenek meg benne az időszakban még létező hitbuzgalmi szervezetekre való utalások
- jellemezzék a tudathasadásos politikai időszakot
- érzékeltesék Keresztes János egyéniségét, humorát

1946

május 2.

Keresztes János plébános megérkezik Csillaghegyre.

május 5.

„Őminenciája vezetésével Nagy Budapest területéről zarándoklat indult Máriaremetére. Csillaghegyről is cca. 100 férfi ment Mészáros József hitoktató vezetésével.” „A délutánra tervezett körmenetet a politikai rendőrség betiltotta, így csak a bazilikában volt ájtatosság.”

május 16.

„Nagy Budapest asszonyai számára monstre gyűlést hirdetett a bíboros hercegprímás. Plébániánkról Börcs János vezetésével kb. 120 asszony és leány vett részt a Bazilika előtt tartott ájtatosságon.”

május 23.

*„A katolikus főigazgatóság berendel és közli velem, hogy a katolikus polgári fiúiskola megmentése érdekében kívánatosnak találja az általános iskolatípus keretében az alsó két osztálynak coeducatio alapon való továbbfejlesztését a kalocsai nővérek vezetésével.
„Börcs János káplánt ma berendelik Andrassy út 60. alá kihallgatásra, honnét nem tér vissza.”*

május 27.

Az örökös szentségimádási napon az összes iskolák tanulói - az államiakat sem véve ki - tanítóikkal, tanáraikkal megjelentek szentségimádási félórakon és az engesztelő (fatimai) rózsafűzért végezték el.”

május 28.

„Börcs Jánost ma hazaengedték alapos faggatás után.”

május 29.

Áldozócsütörtök, Első áldozás, régi békeidők szokása szerint közös reggeli. A kommunista párt is akar valamivel hozzájárulni, ezért bejelentés történik 1 gr bab ajándékozásáról, melyet a jelenlévő szülők vegyes érzelemmel fogadnak.

június 30.

Betiltották a Szív újságot és Budapesten a Jézus Szíve körmenetet.

Ma egy kusza, bizalmatlan tekintetű ember keresett fel és tőlem kért utasítást, hogy melyik pártba lépjen be. Lefegyvereztem, hogy nem vagyok politikus, újságot nem is olvasok és láttam már szocdem napi áldozót és szentségi éneket diadalmasan éneklő kommunistát, de láttam magát vallástalannak mondó kjsgazda párti tagot is. Sapienti sat!

július 2.

„Plébániám területén megtörténik az első „szabadság” temetés.” Természetesen a kommunista párt saját égisze alatt végzi a temetést és negligálja a plebános jogát.”

augusztus 25.

Gyönyörűen sikerült általános zarándoklatot vezettem Máriaremetére Börcs János káplánnal, 200 résztvevővel. Ott mise, meditáció, utána gyermekek áldása és keresztcsókolás, délután ½ 3-ór litánia, melyet kedves ünnepség követett. Oda és vissza rózsafüzér és éneklés. Visszafelé este ½ 8-ór a temetőkeresztnél fogad Mészáros József hitoktató circa 1000 főnyi tömeg élén. Énekszóval vonultunk be a templomba, ahol Te Deum volt.

július 20.

Küszöbön áll az egyházközségi szegénygondozás bevezetése, ingyen orvosi rendeléssel (Dr. Kikindai és Dr. Dispiter orvosokkal, Tass gyógyszerésszel.)

szeptember 2.

Megnyitjuk az amerikai katolikusok adományából a népkonyhát 70 ember számára az Attila u. 7 szám alatt.

november 17.

Nagysikerű ünnepséget rendeztünk a Karitás javára Szent Erzsébet ünnepével kapcsolatban az ifjúság, az egyházközségi iskolák, a Mária-Kongregáció tagjai és az énekkar közreműködésével. A Hirschberg-félre mozdulatkórus nagy ünnepi létszámmal szerepelt, melynek fénypontja Mozart Ave Verum-ra komponált táncpantomim, melyet az egyházközségi kórus kísért. Különösen kiemelem Dobszay Sándor vezetése alatt az általános iskolák énekkarát, mely a „Béke Kantate”-t és a „Hiszek a Szent Szívben” című himnust adta elő nagy sikerrel, melyet meg is ismételték. I

Itt említem meg, hogy Mészáros József hitoktató az egyházközségi képviselőtestület november 11-én tartott gyűlésén bejelentette, hogy az egyházközségi Szent Kristóf csapat, melyet az emlékezetes belügyminiszteri rendelet alapján a többi cserkészegyesülettel feloszlattak, csatlakozik az Assisi Szent Ferenc Szövetséghez és demokratikus szellemben átalakul.

1947január 26.

A plebános, mint esperes meghívást kapott a tanítók átképző kurzusára az állami iskolába. A kurzus vezetői Maiherr Béla ateista békásmegyeri tanító és igazgató és Baranyai Lajos, a helyi nemzeti bizottság elnöke. Jellemző az egész kurzus szellemére, hogy a hivatalos tanítói közlönyben jelennek meg a témák, melyekről történik a vitatkozás. Most nem kapták meg azt időben, azért „ex abrupto” Maiherr „gyönyörködtet” bennünket az múlt háború okairól. Előadása alatt állandó volt a zúgás, úgyhogy hamar abba is hagyta. Kamarás protestáns tanító tiltakozott az alacsony és ráerőszakolt szellemi nívó ellen. Baranyai elvtárs másfél órás beszédében azt hangoztatja, hogy a szocdem párt van hivatalosan egyedül kifejleszteni az evangéliumban kifejtett Krisztusi felebaráti szeretetet osztatlanul. Például hozza fel az északi demokrácia viselkedését. A plebános azonnal hozzászól a kérdéshez: Hálás, hogy mint vendéget meghívták és nagyon örül, hogy alkalmat adnak a felszólalásra. Tiltakozik az elkődösített szövegek ellen. A felebaráti szeretet csak az Isten imádatával és tiszteletével oldható meg teljes egészében, mert azon kívül az egész csak limonádé lesz. A két parancs nem állhat meg egymáson kívül, amint mutatja ezt a 10 parancs felépítése, mely az ember természeti törvényén alapul. Nem állhat meg Krisztus tanítása szerint sem, hisz ő hangoztatja, hogy ez a kettő főparancs és egyik a másikat kiegészíti. Ezért vagyunk bizalmatlanok a magyar szocdem párttal szemben, mert a kérdés egyik részét hangoztatja csak unos-untalan és a másikkal nem törődik. Az északi demokrácia felé irányította a tekintetünket, ám ott törődnek az Istennel, ott van a kereszt az előadói asztalon, ott a Biblia, itt pedig kísérleteznek a facultativ hitoktatással, a vallásos szervezeteket egymás után oszlatják fel és nincs hangja a katolikus világnézetű sajtónak, stb.

január 26.

Katzer Vilmos katolikus öregcserkész ma megjelent előttem az evangélikus egyház gondnokja és egyik presbitere kíséretében és bejelentette a kilépését a katolikus egyházból. Kérdésemre azt az okot adta: ki vagyok közösítve, tehát minden mindegy. Azt kérdezem: Miért érdemelte meg a kiközösítést? Felelet: Mert reverzálist adtam evangélikus feleségemnek.

február 16.

A Mária Kongregáció és a Cserkészegyesület közös farsangi előadást rendezett nagy sikerrel. Egy momentum volt nagyon zavaró: egy jelenet, melynek címe Nagy Katalin s története az, hogy a gimnáziumi érettségien elbuktatnak egy leányt, mert nem tudja Nagy Katalin életét. Nem is kétértelmű, hanem nagyon is egyértelmű, pikáns, pornografikus mű. Tiltakozom is a cserkészek vezetőinél.

február 19.

Hallom, hogy Telkes András volt középső ferencvárosi káplán, apostata pap, aki plebániát szerencsétlenni és eddig a kommunista párt főkorifeusa volt, 40-ed magával kilépett a pártból, nagy botrányok mellett.

március 12-15.

A lelki gyakorlat alatt jött meg a püspöki kar pásztorlevele a facultativ hitoktatás bevezetése elleni tiltakozással. Nagy lelkesedéssel tartunk gyűlést és tiltakozásunkat elküldjük Varga Bélához, a nemzetgyűlés elnökéhez.

május 1.

Bár nagy a pressio, mégis a legegyszerűbben zajlódnak le a „szabad május”. 9 órakor mise van. melyen beszélek a hármass ünnepről, a Szűzanya hónapja, az apostolünnep és a munka ünnepe. Annak ellenére, hogy nagy volt a „lila duma”, a felvonulás elmarad, még a szocdemek sem vesznek részt. A békásmegyeri pap ki akar vonulni s erre akar engem is bírni, de én nem engedem.

május 5.

Kb. 300 férfival részt vettem a Credo-napon Máriaremetén.

július 13.

400 hívem vett részt a júliusi Fatimai engesztelő órán a Gellérthegyi Sziklatemplomban.

szeptember 30.

Végre elkészült a II. oldalszárny. Ez azt jelenti, hogy 400-al több ember hallgathat egyszerre misét.

november 7.

„Scandaleuse maleur!”

Banáné jelentkezik, hogy kilép az egyházból, mert elvált és leányát el akarja venni egy református teológus, aki természetesen követeli, hogy a 15 éves leány református legyen, már pedig ez csak akkor hajtható végre, ha ő is „áttér”. Azt mondja, hogy úgyis ki van közsítve. Ebben talán igaza van, de miért vált el a férjétől és miért ment reformátushoz? S mennyi ilyen alak van a plébánia területén!

1947január 20.

A miniszterelnöknek felíratot küldtem a katolikus sajtó ügyében az egyházközség és az egyesületek nevében.

február 1.

A Kis Színház (az egyházközség saját kultúrterme) megtelt csillaghegyi hívekkel. Nem mertem erre gondolni, hogy 298 jegyet el tudok adni. Előadás előtt felmentem a színpadra és üdvözöltem híveimet. Még a sajtó is foglalkozott velünk, sőt a „Szabad Szó” támadást intézett ezzel kapcsolatban a Kis Színház ellen, hogy reakciós és előadásain csak levitézlett ezredesek és reakciós tömegek szoktak megjelenni.

február 5.

„Ma hallottuk, hogy ismét figyelik predikációnkat, de abban semmi államellenes kitétel nem található, ellenben indítványozzák, hogy a Hatvanad vasárnap „Evangéliumát” kőbozzák el, mert az a zsidók ellen beszél. (Szent Pál korinthusi levele, melyben dicsekszik, hogy mennyit kellett szenvednie a zsidóktól!)”

március 30.

Csupa lelki öröm és diadal. Deo gratias et cordissimo! Csütörtökön zsúfolásig megtelve a templom a virrasztókkal, pénteken egész nap felvonulás, mint mikor szavazás volt, pedig nincs munkaszünet. Még az úttörők is részt kérnek, bár nem örülök okvetetlenkedéseiknek, de a békeesség kedvéért meg kell hoznom az áldozatot. Rengeteg a virág és a gyertya. Nagypénteken a szentség betétel után is özönlük a tömeg, sőt munkások is jelentkeznek gyónásra. Mindennek koronája a feltámadási körmenet, óvatos számítás szerint 5000 ember vonul mély áhítattal az oltáriszentség után és énekel. Egyedül az éneket keveslem, mert az még határozottan nincs megszervezve.

április 5.

„Megtartjuk az áttett Gyümölcsoltó Boldogasszonyt rendes miserend szerint (Megszüntették a munkaszünetet erre az ünnepre). Kíváncsiságom nem hagy nyugodni, azért megszámolom a híveket: a 6 órai misén 108 a résztvevő, a 8 órain 920, a 10 órain 621, a ½ 12 órain 642, litánián 381. Megelégszem, hiszen mindenki hivatalban van.”

április 21.

Az iskolánk sportköre figyelemreméltó kezd lenni. Már sorra legyőzte saját otthonunkban az összes kerületi iskolákat, mégpedig fölényesen a sport minden ágában. Nagyszerű perspectiva a jövőre.

április 22.

Az egyesült munkáspártok gyűlésén nagy támadás hangzik el a papság ellen. Néma csönd, csak egy-két tapsoló. Észreveszik, hogy nem egyöntetű a taps, mentegetőznek, hogy a „helybeliek kivételnek”, de a főpapság és a pápa!...Megint néma csend, még gyérebbs taps. Megint megtoldják magyarázattal: nem minden püspök, speciálisan „Mindszenty és Shvoy, meg a pápa”. Az olasz választást hozzák fel s hogy itt is drukkoltak a sikerért, pedig hát....stb.

május 1.

½ 9 órakor mise és a mi iskolánk is felvonul szemerkélő esőben. Az államiak is eljöttek a misére. Az úttörők külön korpusban vonulnak Husza Rezső egyházközségi képviselő testületi tag vezetésével. A gyermekek nagy derűtséggel mutogatnak a kék nyakkendőcs csoportra: Kötörők...Kötörők...

május 16.

A gyermekek elsőáldozása. Gyönyörűen vannak előkészítve, mind a 126 gyermek.

május 23.

Pásztorlevél! (Mindszenty) Zsúfolt templom, halálos csend. Vannak hívek, akik három misét hallgatnak, csak hogy jobban hallhassák a gyönyörű levelet.

Az óbudai állomásfőnök jön tanácsot kérni: megbízták, hogy az állomás szakszervezetét szavaztassa le az államosítás mellett és követelje a primás és Shvoy eltávolítását. Felelem: Aki előmozdítja szavazatával, kiközösítés alá esik.

május 26.

A szülői szövetség ma délután a nővérek iskolájában gyűlést tart. A gyűlés előtt 20 perccel értesítenek jóakaróim, hogy a kommunista párt megfigyelőket küld, mert egyik tanítványom anyja (Lengyelné) beárulta, hogy gyűlést tartunk a hitvallásos iskola tárgyában. Azt is jelentik, hogy két szülő szintén megfigyelő. Átcsoportosítottam jelentenivalóimat és a gyűlésnek beszámoló jellegűt adok, az utolsó előtti ponton beszélek a kálocsai iskolanővérekről, kiemelve minden erényüket és csodálatosan, lelkes hangulatban tüntetnek a hitvallásos nevelés mellett, követelve Csillaghegy számára a hitvallásos iskolát annak ellenére, hogy kértem hozzászólást. Kiküldött megfigyelőm ajkát harapdálva, sápadtan álldogált és nem mert felszólalni.

május 27.

Csodálatos szépségű úrnappja! Szentségimádással egybekötve. Az utcák, merre a körmenet elvonult, mint valami álomszép park, virágszőnyegek és kivilágított, virágos ablakok. Becslés szerint 5000 ember, rengeteg férfi, vett részt a körmeneten mélységes áhitattal, nagyon szépen énekelve.....Tegnap az állami iskola igazgatója közölte Szávai Nándor főigazgató körrendeletét, mely szerint „állami iskolások” nem jelenhetnek meg hivatalosan, tanítóik vezetésével az Úrnappja körmeneten. Igen erős volt a felháborodás a rendelet ellen s a szülők beteretlék a katolikus iskolák tanulói közé gyermekeiket.

május 28.

Ma jelentettem Zotter Alalár igazgatónak, hogy a velem közölt rendeletet visszavonták, ezt ők ezt miért nem adták tudomásomra? Annyira mentegetőzött, hogy rossz volt hallgatni. Viszont Husza Rezső, az úttörők vezetője, aki melleleg egyházközségi képviselőtestületi tag, nekem támadt és azt kiabálta: minden azért van, mert nem áldották meg az úttörők zászlaját!...Nem is – feleltem – mert nem vallásos jellegű zászló. A kánonjogi szabályok szerint csak azokat lehet megáldanunk...- azt kijáltotta: Könnyű ilyen törvényt hozni, mert...Téved – feleltem – ez már 1918. május 19-én jelent meg...De mások megáldják – feleli – csak egyes papok nem...Azok a más papok rosszul teszik...

június 13.

A kerület Gellért-hegyi zarándok napja, melyen a plebániáról számításom szerint 800-900 ember vett részt, azonban megzavarták, azért feloszlatták. Két csillaghegyi hívőt őrizetbe vettek, azonban az egyik, Rémy Róbert hétfőn hazajött. Klemmay László, volt ludovikás tiszt internálás alá került.

június 17.

Ma megkaptam a községháza elnöki iratát, melyben engem tesznek felelőssé, ha az elrendelt harangozás miatt zavargás lenne (ez a belügyminiszter rendelkezése!), azután figyelmeztetnek az un. testőrgárdák felállítására miatt, melyek törvénytelen alakulatok. Ez nálam nincs, hiszen mindig bátran, szeretettel jelentem meg híveim között. Du. 3 órakor kapok értesítést a Helynökségtől, hogy a harangozás elmarad s a szentmisén nincs

predikáció és nincs ima a végén semmi szándékra, azon kívül egy figyelmeztetés olvasandó fel.

június 25.

Ma 2 ó előtt 50 perccel megjelent egy magát Szénffynek nevező községközi kiküldött egy másik községközi tisztviselő társaságában és átvette az iskola felszerelését. A főnöknő és Theodósia nővér kísérte őket. Mindent felvettek, még a templomhoz tartozó bútorokat is, például a thonett székeket. A kulcsokat használhatjuk, azonban felelősek vagyunk mindenért. – 4 órakor jelenti Husza Rezső állami tanító, az úttörő mozgalom vezére, hogy a községi előjáróság leltározott a katolikus kultúrházban anélkül, hogy bennünket értesített volna, vagy meghívott volna a leltározáshoz, annak bérleléül az úttörő mozgalmat jelölte ki. Káplánom és Mészáros hitoktató jelenlétében tiltakoztam a jogtalanság ellen s Husza azt véleményezi, hogy elhamarkodás és illetéktelen beavatkozás történt. Idehozta Holicsek kommunista politikai titkárát, aki előtt szintén tiltakoztam s felemlítve neki a jogtalan leltározást, megígéri, hogy iparkodik a dolgot elsimítani.

június 26.

A leltározás tovább folyik, még az egyházközi rakár padlását is leltározzák, ami ellen szintén tiltakozom. A tanfelügyelőség Staudt Ferenc igazgató-tanítót nevezi ki igazgatónak, aki a katolikus iskola jó embere.

augusztus 2.

Voltam a V.K.M.-ben, dr. Pócze Jánosnál, aki a vallásos iskolák ügyével megbízott osztálytanácsos, és átadtam a kérvényünket, melyben a két – eddig is használatban lévő - földszinti oratórium mellett a két emeleti oratóriumot is kértem felszabadításra. Délután voltam a nővéreknél. Elvben megegyeztem a főnöknővel, hogy átveszik augusztus 15-től a sekrestyét, a templom takarítását, augusztus végétől pedig a Karitást és iparkodunk számukra az egyházközi életben is alkalmazást találni.

augusztus 10.

Ma jelenti több hívem, hogy munkahelyükön figyelmeztetést kaptak templomba járásukkal kapcsolatban és kijelentésbe helyezték, ha továbbra is „makacs katolikusok” lennének, esetleg végelbocsátást nyernek. Ezek a gyárak a következők: Lampart, Budakalászi művek, Hajógyár, Textilművek, Roessemann stb. Egy másik hívem arra figyelmeztet, hogy a főváros bizonyos helyein készenlétben vannak öntöző autók, melyeket arra fognak felhasználni, hogy szétspricceljék a „katolikus tömegeket”. Ma egyébként is voltak nálam kommunista jelvényes „hívek”, akik körmeneteket és zarándoklatokat sürgettek. Feleletem: ha a III. kerületi rendőrkapitányság írásban közli a gyülekezési és felvonulási tilalom feloldását, azonnal megyünk. Talán valami összefüggés van a „spricni” és a felhívás között!?!

augusztus 12.

Ma hívtattak a községházára és közölték velem, hogy a belügyminiszter nekünk adta a feloszlattott Szent Mihály temetkezési egylet jegytárgyait s erről jegyzőkönyvet vettünk fel. Úgyszintén egy nemleges jegyzőkönyvet arról, hogy itt nem működik a Katolikus Legényegylet és semmiféle vagyona nincs. .

Szükségesnek tartom feljegyezni Gy...né jelenetét, aki arra akart rábírní, hogy nászasszonyának állítsak ki egy keresztlevelet, mintha másfél évvel ezelőtt megkeresztelkedett volna itt. Erre azért van szükség, mert Argentínába akar költözni, de Svájcban keresztül mehet csak, az csak árja egyéneket enged keresztül. Ez a nászasszony valóban kb. 1946. őszén jelentkezett nálam hitoktatásra, adtam is neki katekizmust, de többé nem láttam. Mikor Gy...nével közöltem, hogy ez a tény kimerítené a „simulatio sceramentorum” bűnét, mely a pápának fenntartott kiközösítéssel jár, váratlanul azt mondá: Mutassa meg azt a fachot, ahol a keresztlevél blankettákat tartja, valamint a pecsét helyét, majd én elvégzem az egészet és megfelelő módon honorálom! Haragtól elfulladásra utasítom ki. Erre elém helyez egy csekket és azt mondja: töltsön ki bár mekkora összeget és én holnap a kezeihez adom. Jól jön magának, mert tudom, hogy szegény! Kinyitom előtte az irodaajtót és követelem, hogy elmenjen, mert botrányt csinálók. Magából kikelve sziszeg, és az arcomba vágja, hogy már Kassáról kaptam egy hamisítványt, mert az ottani papok okosabbak, mint az itteniek. Ez az okosság most evangéliumi, mert bajba jutókön segíthetek, mert rövidesen kezdődik az auschwitzi bersenbelseni móka, amint ő látja, és okos sáfár lennék, én is, mert vegyem tudomásul, hogy nagyon kopott vagyok. Erre kituszkoltam az ajtón.

augusztus 13.

Ma Zsámboky a címekre és a plebánia címére 4 csomagot küldött. Tartalma: 14 női kabát, 2 gyermek nadrág, 1 gyermektrikó, 1 gyermeksapka, 22 pár női cipő, 2 pár férficipő, 7 gyermekcipő, 4 papírdoboz gyermektápszer. A jó Isten áldja meg jóságát, hogy régi plebániáját nem hagyja el s nekünk módot nyújt arra, hogy jótékonykodjunk.

augusztus 20.

Scandaleuse maleure! Gergely Mihály erdélyi menekült gyári munkás, kinek felesége református, de érvényes házasságban élnek, ma kereszteltette meg egy évvel ezelőtt született fiúgyermekét. Okául azt hozta fel, hogy ez erdélyi szokás. Valóban, Száva szentendrei polgármester is a tavasszal együtt kereszteltette meg újszülött gyermekével együtt 3 éves gyermekét is, ők is erdélyiek. A dolog azért kritikus, mert nagy hangon kijelentették, hogy Rákosi Máttyás a keresztapa. Én azt hittem, hogy valami hasonló nevű szürke egyéniség, azért naiv módon feladtam a kérdést. Ki ez? Mikor megértettem, akkor kijelentettem, hogy az nem lehet keresztapa, mert nem katolikus. Erre a keresztanya kijelentette, hogy őt (Holicska Ádámnét) bizta meg a helyettesítéssel, akinek férje a kommunista politikai titkár. Elfogadtam, mert katolikusnak vallotta magát. Az anya pedig azt kívánta, hogy a megjegyzések rovatába azt írjam be, a gyermek védnöke Rákosi Máttyás miniszterelnök helyettes, államminiszter. A templom elé élgárdisták vonultak ki s az egész demokratikus világ képviseltette magát, még a Kemény házaspár is. A gyermek meglehetősen kiabált és sírt, azért hogy megnyugtassam és érvényesen szolgáltassam ki a szentséget, édesanyját kértem, hogy a kereszttség alatt tartsa. Csakugyan egészen megpihent nála, azonban így a „levans” nem Holicskáné lett!! Nagyobb érdekesség, hogy a kommunisták láthatták az apáca sekrestyést, aki augusztus 15 óta vezeti a sekrestyét.

szeptember 5.

Scandaleuse maleur!

Ma a 10 órai mise után gyóntattam 5 jelentkezőt, ezért késtem. Dr. Horváth Béla türelmetlenül bekopog a gyóntatószék ajtaján. Kinyitom és jelenti, hogy Holicska Ádám M.D.P. politikai titkár ott van az iskolában és úgy látszik, hogy meg akar jelenni a gyűlésen. Azonnal megyek, Staud irodájából jön ki. Üdvözöl, és természetes módon jön le az alagsorba oldalam mellett. Hirtelen nem tudtam semmit tenni, azért okosabbnak találtam, hogy szótlánul megyek mellette. A szokott imádsággal nyitom meg a gyűlést, bár látom, hogy borzasztóan izgatottak az arcoik, majd le sem ülök, hanem egyik kezemmel a kathedrara támaszkodva a következő enunciációt mondom el: mielőtt mai gyűlésünk tárgyára térnék, kénytelen vagyok megállapítani, hogy előzetes meghívás nélkül megjelent közöttünk a helyi M.D.P. politikai titkára. Jelenlétében feladom a kérdést: milyen jogon vesz részt gyűlésünkön? Érdeklődőként nem vehet részt, mert az egyházközségi képviselőtestület gyűlése nem nyilvános. Azon csak az jelenhet meg, aki meg van választva, vagy az egyházi főhatóság tagként kinevez. Ő egyébként sem katolikus. Ha az M.D.P. kiküldöttjeként óhajtana megjelenni, ez ellen tiltakozom, mert az egyházközségi képviselőtestület az arra illetékes kormányhatósági közeg jóváhagyásával ellátott és megerősített szabályok alapján működő autonóm egyházi testület, mely képviselője a hívek egyetemességének anyagi természetű dolgok és kérdések eldöntésében és tanácsadója a mindenkori plebánosnak. Tudomásom szerint sem a múltban, sem a jelenben sehol sem történt meg, hogy demokratikus pártok, mint ilyenek, beleszólást merészeltek volna vindikálni maguknak a testület működésébe, azért ez itt és a környéken kínos feltűnést keltene. Ha mint megfigyelő venne részt, kérek felvilágosítást, hogy mi címen teszi ezt meg és mire kíván felügyelni?...Politikai titkár: csak azt akarom kijelenteni, hogy ez az épület az államé! Én: Ezt nem vonjuk kétségbe s ennek tudatában ma reggel az iskola igazgatójának engedélyét kértem a gyűlés megtartására, mert a Kultúrházunk zár alatt van éppen az önök közbelépésére, a még rendelkezésünkre állható templomban és az oratóriumban pedig szentmise folyik jelenleg és mi mindig ilyenkor szoktuk tartani a gyűlést.... Politikai titkár: Én nem akarok sem betolakodó, sem törvényszegő, sem megfigyelő szerepet vindikálni magamnak, annál kevésbé akarok visszaélni a vendégjog megsértésével, csak kifejezésre akarom juttatni ez előtt az egyházközségi testület előtt, mely képviselője a római katolikus híveknek, hogy ma itt a templomban súlyos sértés érte a demokráciát. Összejöttünk valláskülönbség nélkül, hogy „veni sanctet” tartsunk az iskoláknak s az önök lelkipásztorai egy pásztorlevelet olvastak fel, mely hemzseg a valótlanságoktól. Különösen támadó kijelentése ennek a pásztorlevélnek az, hogy kidobják az iskolákból a feszületet és a szentképeket. Ez nem történt meg sehol sem és itt sem, mert ott a feszület és ott vannak a szentképek. Én ugyan tudom, hogy a felolvasók ezt engedelmességből tették, de nem akarhatjuk, hogy a jövőben hasonló valami forduljon elő, azért felszólítom önöket, hogy jól felfogott érdekük megfontolásával utasítsák vissza ezt a fondorlatos támadást, mely a demokrácia ellen szól és helyezkedjenek szembe a püspöki karral, annak kijelentésével, hogy a pásztorlevél hangjával és állításaival nem értenek egyet és visszautasítják és a jövőben nem fogják megengedni papjaiknak, hogy ilyen és hasonló hangú körlevelet, vagy iratot felolvassanak a templomban.... Körüljár tekintetével a teremben és várja a hatást, de a képviselőtestület minden tagja némán

hallgat. Egy kis idő múlva a politikai titkár előlép a katedrához, melynek szélén én állok nyugodtan és visszafordulva a képviselőtestülethez újra felhívást intéz: Ismét kérem önöket, hogy jól megfontolt és jól felfogott érdekük szerint utasítsák vissza a valótlanúságot tartalmazó pásztorlevelet s szorítsák papjaikat arra, hogy ilyenekkel ne töltsék ki az istentiszteletre szánt időt, mert ez a demokrácia érdeke és követelése is... Hiába beszél a titkár, ismét mély csend és mozdulatlanúság. Erre a titkár dühösen megfordul ezzel a kijelentéssel: Ajánlom magamat, és kiviharzott. Utána minden megjegyzés nélkül folytatom a gyűlést, ahol a lemondott Hegedűs Antal helyébe dr. Horváth Bélát választotta meg a testület. Közben két ízben történik incidens: először 3 alak jön tétovázó lépésekkel, majdnem iszákosoknak tartom őket és szó nélkül hátra tartanak, hogy leüljenek. Utjukat állom és megkérdezem: Kit keresnek? – Semmit sem mondanak, csak megtorpannak. Újra kérdezem: Mit akarnak? Az egyik megszólal: Mi a katolikus szülők gyűlésére jöttünk. Itt semmiféle ilyen gyűlés nincs, felelem, mert itt az egyházközségi képviselőtestület gyűlésezik, azonban ez nem nyilvános. Erre felderül az arcuk és azt mondja az egyik: nekünk azt mondták, hogy ide jöjjünk be, bocsánatot kérünk, és gyorsan eltávoznak. Másodszor Androvics gyárigazgató állít be a következő módon: Plebános úr, ez az elvtárs sokallja egyházi adóját, azért kérem, szíveskedjék leejteni. Nagyon szívesen – felelem – csak előbb menjenek a község házára, s ha ott hibásnak tartják és annak bizonyul, akkor én is leejtem. Egyébként ezt minden hétköznap de. 9-12 ó között szoktuk elintézni az egyházközségi irodában és nem vasárnap... Erre azt feleli: Igenis, bocsánat. Látom, hogy az egész úgy van megrendezve, azért hamar berekesztem a gyűlést, még a programbeszédét sem engedem elmondani az elnöknek. Délután a misén természetesen újra felolvasom a pásztorlevelet. Ez alatt künn a következő jelenet játszódik le: dr. Keményné elfoglalja standját a templom előtt és lesi, hogy ki jön ki onnan. Egy munkás távozik onnét, aki úgy látszik nem tag, távozik onnét s Keményné odasiet hozzá s a következőket mondja neki: Nem szégyelli magát, hogy pártnapokra nem jár, ide pedig eljön, hogy hallgassa ezt a hazugságot... Az elvtárs mondja: hallja elvtársnő, elmenjen innét és ne okvetetlenkedjen utánam, mert úgy v... rúgom, hogy mindjárt átesik az állami iskolán. Nézze meg az ember!!

szeptember 6.

Ma figyelmeztet valaki, hogy a tegnapi eseményért feljelentettek az államvédelmi osztálynak, mert 5 esetben olvastattam fel a körlevelet, én hozatom ide a primást és megtagadtam a beíratások hirdetését a misék alatt. Egy másik is jelentkezik, arra figyelmeztet, hogy az éjjelt házon kívül töltssem, mert elvisznek. Mindenesetre jelentem őminenciájának.

szeptember 22.

Ma figyelmeztet valaki, hogy írjak a primásnak, mert merényletet akarnak ellene elkövetni. Megint jönnek, hogy a békásiak készülnek megverni, inzultálni. Az illetőnek mindenesetre köszönöm jelentését.

szeptember 30.

Bérmálás. 604 a bérmálkozó. Őeminenciája (Mindszenty József) és dr. Meszlényi Zoltán synopei felszentelt püspökök bérmálnak,

Ezután a bérmálás nagyon részletes leírása következik. Mindszenty Józsefet decemberben letartóztatják. Lehetséges, hogy a csillaghegyi volt az utolsó bérmálása?